

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/178
KARAR NO : 2021/228
KARAR TR : 05/04/2021

ÖZET: Kadıköy 6. Noterli i'nin araç satı sözleşmesi kapsamında ikinci el olarak satın aldığı 1 ... plakalı aracın ithalat rejimi kararının 7. maddesine aykırı şekilde ve izin alınmaksızın Türkiye'ye ithal edildi inden bahisle mülkiyetinin kamuya geçirilmesi ve devamındaki süreçler nedeniyle u ranıldı ı belirtilen zararın giderilmesi istemiyle açılan davanın, ADL YARGI YER NDE görülmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacı : B.K.

Vekili : Av. F.Ö.T.

Davalı : Ticaret Bakanlığı ı Do u Marmara Gümrük ve Dı Ticaret Bölge Müdürlü ü
Gebze Gümrük Müdürlü ü

Vekili : Av. F.G.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekilinin, davacı müvekkilin, Kadıköy 6. Noterli inin 02/08/2012 tarih ve 14155 yevmiye numaralı araç satı sözleşmesi kapsamında dava dı ı ki iden ikinci el olarak satın aldığı 1 ... plakalı araç hakkında 06/12/2013 tarihli ve 277-B-/04 sayılı soru turma raporuyla '*yeni ve kullanılmamı olarak beyan edilmi olmasına ra men yurt dı ı ara tırmaları neticesinde eski oldu u ve dolayısıyla ithalat rejimi kararının 7. maddesine aykırı şekilde ve izin alınmaksızın Türkiye'ye ithal edildi inden*' bahisle Gebze Gümrük Müdürlü ünün 29/09/2015 tarihli ve 3040496 sayılı kararıyla mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verildi i, bu karar gere i, aracın 16/10/2015 tarihinde trafikten men edilerek yakalandı ı, müvekkilin mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararına kar ı itirazının reddedilmesi üzerine, zararlarının tazmini için idareye başvurmasına ra men 60 gün içerisinde olumlu ya da olumsuz bir yanıt verilmedi inden talebinin zımnen reddedilmi sayıldı ı, devam eden süreçte, davalı tarafından aracın kendisine teslimi için ça rı yapıldı ı, aracını teslim almaya giden müvekkiline, el koyma tarihten teslim alınaca ı tarihe kadar ki gümrük otopark ücreti, motorlu araç ta it pulları ödettirilmek suretiyle

06/08/2019 tarihinde aracın teslim edildi i, el konulmasından iade edilene kadar açık havada kalmasından da kaynaklı olarak araç hasar gördü ünden maddi harcama yapılarak gerekli bakım ve onarım yaptırılmak zorunda kalındı ı, onarımdan sonra aracını de erinin altında sattı ı, idare tarafından tutulan sicil ve kayıtlara güven ilkesi uyarınca iyiniyetle aracı iktisap eden müvekkilin kendi hakimiyet alanından kaynaklanmayan, nedenlerle u radı ı zararın giderilmesi gerekti ini belirterek, maddi ve manevi tazminatın ba vuru tarihinden itibaren yasal faiziyle ödenmesine, yargılama giderleri ve vekâlet ücretinin davalı üzerinde bırakılmasına karar verilmesi istemleriyle idari yargı yerinde dava açtı ı anla ılmı tır.

II. UYU MAZLI A L K NBA VURU SÜREC

A. dari Yargıda

2. **Kocaeli 1. dare Mahkemesince E.2020/929 sayı ile kaydedilen dosyada;** *davalı idarenin görev itirazının reddine* 19/01/2021 tarihinde karar verilmi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"... davalı idare tarafından yapılan ve görülmekte olan uyu mazlı ın "Adli Yargı" da görülmesi gerekti ine yönelik olan itirazı incelendi inde; davaya konu uyu mazlı ın, 4458 sayılı Gümrük Kanunu uyarınca alınan el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararına istinaden, araca trafik denetim birimlerince el konulması nedeniyle u ranıldı ı iddia edilen 41,708,00-TL maddi ve 5.000,00-TL manevi zararın idareye ba vuru tarihinden itibaren i leyecek yasal faiziyle birlikte söz konusu zarara i ledi i hizmet kusuru nedeniyle sebep olan idareden tazmini amacıyla açıldı ı anla ılmı olup, söz konusu uyu mazlı ın davacının zarara u rmasına davalı idarenin herhangi bir hizmet kusurunun sebep olup olmadı ının ara tırılması sonucu çözümlenecek olması ba ka bir ifadeyle görülmekte olan uyu mazlı ın idarenin hizmet kusurundan do an bir zararın tazmini amacıyla açılmı olan bir tam yargı davası olması nedeniyle söz konusu davanın görüm ve çözümünde dari Yargı Yolu'nun görevli oldu u sonucuna varılmı tır.

..."

3. Davalı idare vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılması istemiyle ba vuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı ı'na gönderilmi tir.

B. Olumlu Görev Uyu mazlı ı Çıkarılmasına li kin Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı ı Talebi

4. Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısı davanın adli yargı yerinde görülmesi gerekti inden bahisle, 2247 sayılı Kanun'un 10. ve 13. maddeleri gere ince olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılmasına karar vererek dosyayı Uyu mazlık Mahkemesine göndermi tir. Olumlu görev uyu mazlı ı çıkarılmasına ili kin talebin ilgili kısmı u ekildedir:

"... dava konusu olay ele alındı ında, davaya konu ve ilk kez kaydı yapılacak aracın, kaçak yollarla ülkeye sokuldu u, trafi e tescili için gerekli i lemlerin 2918 sayılı Kanunun 5, 20, 22 ve bu kanunun uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeli inin 29, 30 ve 31. maddelerine aykırı ekilde yapıldı ı, emniyet ve gümrük görevlilerinin hukuka aykırı i lemleri nedeni ile hukuka aykırı ekilde trafi e tescil edilen dava konusu araca kaçakçılıkla mücadele kapsamında ba latılan soru turma sırasında el konuldu u, söz konusu aracı alan davacının bu nedenle maddi zarara u radı ını iddia ederek zararını olayda kusuru bulunan davalı idareden tazmin etmek için eldeki davayı açtı ı anla ılmı tır. Bu açıklamalar ı ında, kanunun ve yönetmeli in emredici hükümlerine aykırı ekilde gerçekleştirilen i lemler nedeni ile u ranıldı ı

ileri sürülen zararın tazmini-İstemi ile açılan davada, yine aynı kanunun göreve ili kin düzenlemesinin dikkate alınması ve/görevli yargı yerinin bu kapsamda belirlenmesi gerekmektedir.

Bilindi i gibi, 2918 sayılı Kanunun 6099 sayılı Kanunun 14. maddesiyle de i ik 110. maddesinde, ' leteni veya sahibi Devlet ve di er kamu kurulu ları olan araçların sebebiyet verdi i zararlara ili kin olanları dâhil, bu Kanundan do an sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır. /... ' denilmek sureti ile 2918 sayılı Kanunun uygulanmasından kaynaklanan zararların tazmini istemi ile açılacak sorumluluk davalarında adli yargı yerlerinin görevli olaca ı açıkça belirtilmi tir.

Her ne kadar, dava konusu olayda davacının zararına sebebiyet veren eylemler, Gümrük Müdürlü ünde görevli memurlar tarafından araç ithalat ve tescil i lemlerinin hukuka aykırı ekilde gerçekte tirilmesi sebebiyle, kamu görevlilerinin kusurundan kaynaklanan ve idari hizmetin kötü i lemesi kapsamında de erlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de, davaya konu zarardan do an sorumlulu un 2918 sayılı Kanunun 5, 20, 22 ve bu kanunun uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeli inin 29, 30 ve 31. maddelerinde düzenlenen araçların tesciline ili kin hükümlere aykırı hareket edilmesinden kaynaklandı ı, 2918 sayılı Kanunun 110. maddesinde de, madde ayrımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanundan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümlenece inin açıkça belirtildi i; bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ili kin sorumluluk hükümlerini düzenleyen di er kanunlara nazaran özel nitelikte oldu u ve bu nedenle kamu görevlilerinin eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyu mazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerekti i sonucuna varılmı tir.

Uyu mazlık Mahkemesinin 15/02/2016 tarihli ve E.-K.2016/29-65 sayılı, 26/02/2018 tarihli ve E.2017/574, K.2018/80 sayılı, 28/05/2020 tarihli ve E.-K.2020/239-339 sayılı kararlarında da 'davaya konu zarardan do an sorumlulu un 2918 sayılı Kanunun ve bu kanunun uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeli inin araçların tesciline ili kin hükümlerine aykırı hareket edilmesinden kaynaklandı ı, 2918 sayılı Kanunun 110. maddesinde de, madde ayrımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanundan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümlenece inin açıkça belirtildi i; bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ili kin sorumluluk hükümlerini düzenleyen di er kanunlara nazaran özel nitelikte oldu u ve bu nedenle idare ajanlarının eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyu mazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerekti i' denilmek suretiyle bu tür davaların çözümünde adli yargının görevli oldu u vurgulanmı tir.

Yukarıdaki açıklamalara göre, somut olaya ili kin davanın da özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerekti i dü ünülmektedir.

..."

III. LG L HUKUK

A. Mevzuat

5. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun " çi leri Bakanlı ının görev ve yetkileri" ba lıklı 5. maddesi öyledir:

" çi leri Bakanlı ının görev ve yetkileri unlardır:

a) Araçları, bu Kanuna göre araçlarda bulundurulması gerekli belge ve gereçleri, sürücülerini ve bunlara ait belgeleri, sürücülerinin ve karayolunu kullanan di er ki ilerinin kurallara uyup uymadı nı, trafik düzenlemelerinin ve çe itli tesislerin bu Kanun hükümlerine uygun olup olmadı nı denetlemek.

b) Duran ve akan trafi i düzenlemek ve yönetmek.

c) El koydu u trafik kazalarında trafik kaza tespit tutana ı düzenlemek.

d) Trafik suçu i leyenler hakkında tutanak düzenlemek, gerekli i lemleri yapmak ve takip etmek.

e) Trafik kazası neticesinde hastalanan veya yaralananların bakımlarını sa layacak tedbirlerin süratle alınmasına yardımcı olmak ve yakınlarına haber vermek.

f) Araçların tescil i lemelerini yaparak belge ve plakalarını vermek.

g) Sürücülerin belgelerini vermek.

h) Ülke çapında ta itların ve sürücülerin sicillerini tutmak, bunlara ili kin teknik ve hukuki de i iklikleri i lemek, i lettirmek, istatistiksel bilgileri toplamak ve de erlendirmek.

i) Trafik kazalarının olu nedenleri ile ilgili tüm unsurları kapsayan istatistik verileri ve bilgilerini toplamak, de erlendirmek, sonuçlarına göre gereken önlemlerin alınmasını sa lamak ve ilgili kurulu lara teklifte bulunmak.

j) Hasar tazminatı ödemelerini hızlandırmak amacıyla sigorta irketlerince istenecek gerekli bilgi ve belgeleri vermek.

k) Ayrıca bu Kanunla ve bu Kanuna göre çıkarılmı olan yönetmeliklerle verilen di er görevleri yapmak.

Sürücülere ait bilgilerde meydana gelebilecek de i iklikler ve araçlar üzerinde meydana gelebilecek teknik veya hukuki de i iklikler ile haciz, rehin, ihtiyati tedbir ve belge iptali gibi kısıtlayıcı erhlerin; elektronik ortamda tutulan siciller üzerine i lenmesi ve kaldırılması i lemeleri, bu de i iklik veya erhlere karar veren yargı ve icra birimleri ile kamu kurum veya kurulu ları tarafından elektronik sistemle yapılabilir. Sürücü belgesi ve tescil i lemelerine esas te kil edecek bilgiler, çi leri Bakanlı ı tarafından ilgili kamu kurum veya kurulu larından elektronik sistemle temin edilebilir veya kanunlardaki istisnalar hariç olmak üzere bu amaçla sınırlı olarak payla ılabilir. Bu fıkra ya ili kin usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

Bu maddedeki görev, yetki ve sorumluluklara ait di er esaslar ile trafik kurulu larının, çalı ma ekil ve artları, görevlendirilecek personelin nitelikleri, seçimi, çalı ma usulleri, görev, yetki ve sorumluluklarına ait esaslar çi leri Bakanlı nca çıkarılacak yönetmelikte belirtilir."

6. 2918 sayılı Kanunu'un "Araçların satı , devir ve tescili ile bu i lemelerle ilgili yetki ve sorumluluk" ba lıklı 20. maddesi öyledir:

"Tescil süreleri, satı ve devirler, noterlerin sorumlulu u ile ilgili esaslar unlardır:

a) Araç sahipleri,

1. Tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; bunların hurda durumuna gelmesi hâlinde ise bir ay içinde tescilin silinmesi için ilgili trafik tescil kurulu una veya Emniyet Genel Müdürlü ünün belirleyece i kamu kurum veya kurulu ları ile gerçek veya özel hukuk tüzel ki ilerine ba vurmak,

2. Tescilin yapılması veya silinmesi için vergi kimlik numarası ile yönetmelikte belirtilen bilgi ve belgeleri sa lamak,

Zorundadırlar.

b) Araçların giri i lemelerini yapan gümrük idareleri bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kurulu una bildirmekle yükümlüdürler.

c) Tescil belgesi, aracın ba kasına satı veya devrine, hurdaya çıkarılmasına veya araçta, yönetmelikte belirtilen niteliklerin de i mesine kadar geçerli sayılır.

d) Tescil edilmi araçların her çe it satı ve devirleri, satı ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu ta itlar vergisi, gecikme faizi, gecikme zammı, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadı nın tespit edilmesi ve ta it üzerinde satı ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmi tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılır. Noterler tarafından yapılmayan her çe it satı ve devirler geçersizdir.

Satı ve devir i lemi, siciline i lenmek üzere üç i günü içerisinde ilgili trafik tescil kurulu u ile vergi dairesine bildirilir. Bu bildirimle birlikte alıcı adına trafik tescil i lemi gerçekleştirilmi sayılır. Satı ve devir tarihi itibariyle, 197 sayılı Motorlu Ta itlar Vergisi Kanunu hükümleri uyarınca eski malikin vergi mükellefiyeti sona erer, yeni malikin vergi mükellefiyeti ba lar.

Yapılan satı ve devir i lemi üzerine noterler tarafından yeni malik adına bir ay süreyle geçerli tescile ili kin geçici belge düzenlenir.

197 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinde yer alan sorumluluk hükümleri saklı kalmak kaydıyla, anılan maddede ve bu bentte yer alan isteme ve bildirmeleri elektronik ortamda yaptırmaya ve bu konuda yükümlülük getirmeye, elektronik bildirmelere ili kin usul ve esasları belirlemeye Gelir daresi Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü yetkili olup, bu kurumlar satı , devir ve tescile ili kin i lemlerin gerçekleştirilmesi için gerekli elektronik veri akı nı sağlarlar. Satı ve devir i lemlerini yapanlar, bu i lemler sırasında edindikleri bilgileri ifa ettikleri takdirde Türk Ceza Kanununun 239 uncu maddesi uyarınca cezalandırılırlar.

Satı ve devir i lemlerinin bildiriminden itibaren bir aylık süre içerisinde ilgili trafik tescil kurulu u veya Emniyet Genel Müdürlüğü ünün uygun gördü ü kamu kurum veya kurulu ları tarafından yeni malik adına tescil belgesi düzenlenerek elden veya posta aracılı ıyla teslim edilir. Tescil belgesinin bir ay içerisinde teslim edilememesi halinde yeni malike sorumluluk yüklenemez.

Bu bentte düzenlenen satı ve devir i lemleri her türlü harçtan, bu i lemlere ili kin düzenlenen ka itlar damga vergisi ve de erli ka it bedellerinden istisnadır. Trafik tescil kurulu unda yeni malik adına yapılacak tescil nedeniyle düzenlenmesi gereken de erli ka itların bedelleri, satı ve devir esnasında noterler tarafından tahsil edilir ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 119 uncu maddesi uyarınca beyan edilerek ödenir. Bu bentte yer alan i lemler sebebiyle noterlere herhangi bir pay veya aidat ödenmez.

1512 sayılı Kanununun 112 nci maddesi uyarınca belirlenen ücret uygulanmaksızın satı ve devre ili kin her türlü i lem kar ılı nda toplam 20 Türk Lirası maktu ücret alınır. Söz konusu ücret, her takvim yılı ba ından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan ücret tutarının o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden de erleme oranında artırılması suretiyle hesaplanır.

Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, milli emlak müdürlükleri ile di er yetkili kamu kurum ve kurulu ları tarafından satı ı yapılan araçların satı tutana ının bir örne i aracın kayıtlı oldu u trafik tescil kurulu larına üç i günü içerisinde gönderilir. Aracı satın alanlar gerekli bilgi ve belgeleri sa layarak ilgili trafik tescil kurulu undan bir ay içerisinde adlarına tescil belgesi almak zorundadırlar. Alıcıların tescil belgesi almak için süresinde ba vurmamaları halinde bu araçları alıcıları adına re'sen kayıt ve tescil ettirmeye Emniyet Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Bu bendin uygulanmasına ili kin usul ve esasları belirlemeye ç i leri ve Maliye Bakanlıkları yetkilidir.

e) Araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafı hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130 Türk Lirası, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise her bir i lem için 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilir. Tescil yapılmadan trafi e çıkarılan araçlar, tescil yapılmaya kadar trafikten men edilir."

7. 2918 sayılı Kanunu'nun "Belge ve plaka vermeye yetkili kurulu lar" ba lıklı 22. maddesi öyledir:

"Yönetmelikte gösterilen esaslara göre :

a) Askeri maksatlarla kullanılan Türk Silahlı Kuvvetlerine ait bütün araçlar ile çe itli anla malara göre askeri amaçla yurdumuzda bulunan kurulu lara ait araçların tescilleri Türk Silahlı Kuvvetlerince,

b) Raylı sistemle çalı an araçların tescilleri, kullanıldı ı yerlere göre ait oldu u kurulu larca,

c) makinesi türünden araçların tescilleri;

1. Kamu kurulu larına ait olanlar ilgili kurulu larınca,

2. Özel veya tüzelki ilere ait olanlardan; tarım kesiminde kullanılanlar ziraat odalarınca, tarım kesiminde kullanılanların dı nda kalan ve sanayi, bayındırlık ve di er kesimlerde kullanılanların tescilleri, üyesi oldukları ticaret, sanayi veya ticaret ve sanayi odalarınca,

d) Tarım kesiminde kullanılanlar hariç. l Trafik Komisyonlarından karar alınmak artı ile motorsuz ta itlardan gerekli görülenlerin tescilleri belediyelerce,

e) Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığına ait bütün araçların tescilleri Emniyet Genel Müdürlüğünce,

Yapılır, belge ve plakaları verilir.

Birinci fıkrada sayılanlarda kalan bütün araçların tescilleri, araca ait belgelerin düzenlenmesi, ki iselle tirilmesi, ki iselle tirilen belgelerin basımı ve ilgililerine elden veya posta aracılığı ile teslimi ile lemleri Emniyet Genel Müdürlüğü veya bağlı trafik tescil kurullarınca yapılır. Emniyet Genel Müdürlüğü; ilk tescili yapılacak araçların tesciline esas teşkil edecek lemleri elektronik ortamda bilgi paylaşımı yoluyla yapmak üzere, elektronik ortamda oluşturdugu bir ay süre ile geçerli tescile ilgili geçici belgeyi basmak ve araç sahibine vermek üzere kamu kurum veya kurulları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerini yetkilendirebilir. Yetkilendirilen bu gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri, yapacakları lemleri aralarında düzenleyecekleri protokol çerçevesinde başka gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine de yaptırabilirler. Araca ait ki iselle tirilen belgelerin basımı ve ilgililerine elden veya posta yoluyla teslimi, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen kamu kurum veya kurulları ile özel hukuk tüzel kişilerine de yaptırılabilir. Bu lemlerin yapılmasına dair usûl ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

Tescil belgesinin bir ay içinde teslim edilememesi hâlinde, buna ilişkin olarak araç sahibine sorumluluk yüklenemez.

Genel hükümlerden kaynaklanan sorumlulukları saklı kalmak üzere, ikinci fıkra hükmüne göre yetkilendirilmiş gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine, belirlenen usûl ve esaslara aykırı hareket etmeleri halinde tespit yapıldığı yerin mülki amiri veya bu konu ile ilgili olarak yetkilendirilecek trafik tescil birim amiri tarafından on bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Tescile ilişkin geçici belge, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanmasında resmî belge sayılır."

8. Karayolları Trafik Yönetmeliğinin "Yeni kayıt" başlıklı 31. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların tescil lemleri; aracın satın alınma veya gümrükten çekilme tarihinden itibaren üç ay içinde araç sahibinin ilgili trafik tescil kurullarına veya Emniyet Genel Müdürlüğüne bildirilecek kamu kurum veya kurulları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine müracaat etmeleri suretiyle yapılır."

9. 2918 sayılı Kanun'un, 19/01/2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle de ilgili 110. maddesindeki hükme yer verilmiştir:

"İleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kurulları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır"

10. 2918 sayılı Kanun'un Geçici 21. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının görevle ilgili hükmü, yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek Daire Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz."

11. T.C. Anayasası'nın 158. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır."

B. Yargı Kararı

12. 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, u gerekçesi ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemi ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir:

"... Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve idari yargı ayırımına gidilmemi ve idari yargı mazlıklarının çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir yargı mazlıklarının çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir yargı mazlıklarının çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin askerlik ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete elverişli olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollalarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlenmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözümlenmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğunu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu Eridi Üzerindeki Araç Trafik İnden Kaynaklanan Sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2.,125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir..." (Any. Mah.'nin 26/12/2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararı; R.G. 27/03/2014, Sayı: 28954, s.136-147.)

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk inceleme

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başvurusunda, Üyeler Ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/04/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre davalı idare vekilinin, anılan Kanun'un 10/2 maddesinde öngörülen yonteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca 10. maddede öngörülen biçimde, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldı, usule elverişli herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın incelenmesi

14. Raportör-Hâkim Burak Cenk LHAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇFTÇ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüldüğü ünlüdü:

15. Dava; Kadıköy 6. Noterli i'nin araç satı sözleşmesi kapsamında ikinci el olarak satın aldığı ... plakalı aracın ithalat rejimi kararının 7. maddesine aykırı şekilde ve izin alınmaksızın Türkiye'ye ithal edildiğinden bahisle mülkiyetinin kamuya geçirilmesi ve devamındaki süreçler nedeniyle ulaştırılan zararın giderilmesi istemiyle açılmıştır.

16. Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda gerekçesine yer verilen (bkz. § 12) kararı, kanun koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğini, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibarıyla görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158. maddesi uyarınca, bahsi geçen Uyuşmazlık Mahkemesi olmak üzere idari yargı organları bakımından da uygulanması zorunlu bir karar mesabesinde değildir.

17. Bu durumda, 2918 sayılı Kanun'un 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin iptal edilen kararı gözetilmediğinden, bahsi geçen Kanun maddesinin 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan sorumluluk davalarını kapsadığı ve Kanunun, trafikle ilgili kuralları, araçları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kurulları, bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışmaları usullerini kapsadığı, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından doğan sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

18. Her ne kadar, dava konusu olayda davacının zararına sebebiyet veren eylemler, davalı tarafından idari yargı kararları ile idare tarafından trafik tescilleri için gerekli idari işlemlerin hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilmesi sebebiyle, idare çalışanlarının kusurundan kaynaklanan ve idari hizmetin kötüleşmesi kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de; davaya konu zarardan doğan sorumluluğun 2918 sayılı Kanun'un ve bu kanunun uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin araçların tesciline ilişkin hükümlerine aykırı hareket edilmesinden kaynaklandığı, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinde de, madde ayırımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümleneceğinin açıkça belirtildiği; bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ilişkin sorumluluk hükümlerini düzenleyen idari kanunlara nazaran özel nitelikte olduğu ve bu nedenle idare ajanlarının eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyuşmazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerektiği de değerlendirilmiştir.

19. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca yapılan bahsi geçen vurunun kabulü ile Kocaeli 1. dairesi Mahkemesince verilen 19/01/2021 tarihli ve E.2020/929 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca yapılan BA VURUNUN KABULÜ ile Kocaeli 1. dairesi Mahkemesince verilen 19/01/2021 tarihli ve E.2020/929 sayılı GÖREVLİLERİN KALDIRILMASINA,

05/04/2021 tarihinde, Üyelerden Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın KAR I OYLARI ve OY ÇOKLU U LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükrü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Birol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN

KAR I OY

Dava; Kadıköy 6. Noterli i'nin araç satı sözleşmesi kapsamında ikinci el olarak satın aldığı ... plakalı aracın ithalat rejimi kararının 7. maddesine aykırı şekilde ve izin alınmaksızın Türkiye'ye ithal edildiğinden bahisle mülkiyetinin kamuya geçirilmesi ve devamındaki süreçler nedeniyle u randı ı belirtilen zararın giderilmesi istemiyle açılmıştır.

Adli ve idari yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları nedeniyle oluşan olumsuz görev uyu mazlı ı üzerine sayın ço unluk görüşü doğrultusunda "Uyu mazlı ın çözümünün 2918 sayılı yasanın 110. maddesi gereğince adli yargının görev alanında bulunduğu" gerekçesiyle adli yargının görevli olduğuuna karar verilmiştir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 110. maddesine 6099 sayılı Kanunla eklenen 1. fıkra ile " leteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararları ilkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır." hükmü getirilmiştir.

Eldeki uyu mazlık ise anılan yasa hükmü kapsamında kalmamaktadır.

Zira, 2918 sayılı Kanunun 85. maddesinde açıkça belirtildiği üzere yasa motorlu araçların işletilmesinden doğan zararlar nedeniyle araç işleteninin hukuki sorumluluğunu düzenlemektedir. Oysa ki somut uyu mazlıkta davacı, noter yoluyla satın aldığı araca gümrük mevzuatına aykırı olarak yurda sokulduğundan bahisle emniyet yetkililerince el konulduğuna ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi sebebiyle uğradığı zararda davalı idarenin hizmet kusuru bulunduğu ileri sürmektedir.

Anayasanın 125. maddesinde; idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtildikten sonra, son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmıştır.

dare kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar dare Hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir.

darenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluunda, düzenleniinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya bolumluk olarak tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlenmesi, geç işlenmesi veya hiç işlenmemesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır.

Davalı kamu tüzel kişiliği olup; kural olarak, işlemleri idari nitelik taşır. Somut olayda, bu davalının yasa ile kendilerine verilmiş bulunan görevleri gereği gibi yerine getirmedikleri ileri sürülmüştür. Görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteliindedir. dare'nin hizmet kusurundan doğan zararlardan dolayı, idari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince dare'ye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir.

Trafik tescil ve büro amirliği tarafından araç tesciline ilkin olarak yapılan işlemlerin idari nitelikte olup hiç yapılmaması, geç yapılması ya da gereği gibi yapıp yapılmadığı hususunun idari yargı yerinin denetimine tabi bulunmasına göre 2577 sayılı .Y.U.K 2/1- b maddesinde sayılan dava çeşitlerinden olan eldeki tam yargı davasında uyu mazlı ın çözümünde idari yargı görevlidir.

Bu gerekçelerle davanın görüm ve çözümü idari yargı yerlerine ait bulunduğu uyu mazlıkta adli yargı yerlerinin görevli olduğu yolunda verilen karara katılmıyoruz.

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN

Esas No : 2021/178

Karar No: 2021/228

N